

STRAŽA

NEODVIŠEN POLITIČEN LIST ZA SLOVENSKO LJUDSTVO

Posamezna številka stane 2 -kroni.

Naročnina listu: Celo leto 35 din., pol leta 18 din., četrt leta 9 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 65 din. Inserati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Telefon interurban številka 115.

Poštnina v državi SHS pavšalirana.

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta številka 5. - Z uredništvom se more govoriti vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprte reklamacije so poštnine prostje. Telefon interurban številka 115.

6. številka.

Maribor, dne 16. januarja 1922.

Letnik XIV.

O stanju naše zunanje politike.

Pred par dnevi smo izsledili v tuzemskih listih malo notico, ki zasluži po vsej pravici, da jo obelodanimo. — Ta malenkostna notica govori o naših razmerah več nego velikanski folijanti Njenu podrobno analizo prepuščamo čitateljem samim. Evo: „Nedavno je neki jugoslovanski trgovec, ki se muči v Čehoslovaški republiki, iskal v tej državi nujno potrebne kredite. Dobil je od posredovalca sledeči odgovor: Pogajal sem se tudi z drugimi bankami, toda vse stojijo pod vplivom vesti, ki so bile vsem denarnim zavodom in podjetjem službeno naperjene, češ, da naj ne dajejo jugoslovanskim trgovcem kreditov, ker so razmere v trgovskem svetu Jugoslavije razorane.“

Daleč smo že, da čehoslovaška vlada službeno svari svoje kapitalistične kroge pred dovoljevanjem kratkoročnih kreditov, ki so našim trgovcem-izvoznikom v posameznih slučajih potrebni.

Kdo je zakrivil te razmere? Vladni listi pripisujejo vso težino te krivde nepomirljivi opoziciji, ki noče privoliti v centralizacijo države. Toda to so navadni solizmi, brez katerih vladno časopisje ne more izhajati. To je plaš s katerim pokrivajo vladne stranke svoje socialno-gospodarsko nezmožnost, nered v upravi in zakonodaji. Naravno, da tudi skupnost nima za upanje, če izvaja nekaka vladna večina absolutizem, kakor mu nimate kmalu primere! Kdo bo dajal kredite našim trgovcem, ko pa v Curihu dar za dnevom beležijo nadaljna padanja naše valute? Kar se pa tiče uprave je bole, da molčimo, zadostuje pa popolnoma, če mimogrede omenjamo parlamentarno mašino, — takozvani za konodajni odbor — ki je v treh mesecih požrla 700 skrupuliranih vladnih naravnih in v istem času oddala od sebe ravno toliko sankcioniranih zakonov. In ti zakoni so z dnevom obelodanitve tako globoko posegli v gospodarski organizem naše države, da se je prav kmalu pričela pretresovati v vseh delih svojega fundamenta. Po treh letih narodnega ujedinjenja smo srečno prispeli v popoln gospodarski nered.

Veik del celotne krivde pa nosijo brezdvomno voditelji naše zunanje politike. Vodstvo zunanje politike je bilo v Pribečevičevem kabinetu poverjeno Hrvatju dr. Trumbiču. Ta je bil zaposlen na mirovni konferenci, v resnici pa je vodil našo zunanjo politiko zloglasni Spalajkovič. Ko se je Trumbič v zunanjem ministristvu poslovil, je prevzel stari Pašič poste tega ministristva. To je bilo le navidezno, kajti resnično je vodil našo zunanjo politiko Tihomir Popovič, sedanji poslanik na Dunaju. Tiča Popovič je potem, ko je v zunanjem ministristvu že v dovoljni meri dokazal svojo ne sposobnost, prepustil svojo mesto bratu radikalnega prvaka dr. Velizar Tankoviču. Spalajkovič je odšel v Pariz, kjer bo nadaljeval Vesničevo delo, ki je bilo od vsega početka, vladi škodljivo, obenem pa razkrojavalno. Pariz je važna diplomatska postojanka. Na to mesto pride s Spalajkovičem človek, ki nas je v Zvezi narodov osmešil. Ali bo tam spletkaril proti Angliji, kar naj bi nam prineslo francosko naklonjenost, še ne vemo, mi vemo le toliko, da so ga angleški listi radi njegove nesposobnosti v visokih diplomatskih krogih — onemogočili.

Mi še do današnjega dne nimamo parlamentarnega odbora za zunanje zadeve. Vpostavitve takega odbora so zahtevali opozicijski klubi in — demokrati. Toda v trenutku, ko so upali, da bodo dobili to ministristvo v svoje roke, niso hoteli o vpostavitvi zunanje-političnega odbora ničesar slišati. Gospod Pašič je vodil zunanjo politiko brez vsake kontrole. Nihče ni

izvedel kakšne so smernice, katerih se poslužuje ta sivolasi gospod pri vodstvu zunanje politike. Pod zunanjo politiko g. Pašiča smo doživeli poraz za porazom.

Obe stranki, ki vladate danes nemejeno v vsej naši državi, ne posedujeta niti enega človeka, ki bi zmožel urediti našo zunanjo politiko. Najmanj sposoben je v ta namen g. Momčilo Ninčič, sedanji zunanji minister. Pomisliti je pa treba, da je uspešna

zunanja politika nemogoča, ako se razmere v državi sami ne zboljšajo. Ko je Pribečevič odšel, smo si oddahnil. Na njegovo mesto je prišel Voja Marinkovič, ki je hujši centralist nego Pribečevič.

Naš spor z Italijo, ki je postal po dogodkih v Sibeniku popolnoma zapleten, zahteva, da se ministristvo zunanjih zadev poveri sposobni osebi. Dr. Ninčič je zafural naše finance, on ne bo v prosep našo zunanjo politiko.

Franjo Supilo o načinu narodnega ujedinjenja.

Preminuli hrvatski politik Franjo Supilo je leta 1917 obrazložil londonskemu poslaniku kraljevine Srbije svoje mišlj o notranji ureditvi Jugoslavije. Poleg tega je pokojni Supilo leta 1916 poslal preko g. Watsona angleškemu zunanjemu ministru sir Edward Grey-ju posebno spomenico, katero je objavil beograjski „Radikal“ v svoji božični številki. Spomenica se glasi:

1. Slovenci, Hrvati in Srbi so etniško en narod. Pod tremi imeni, različni po zgodovinski tradiciji, po politični ustavi, javnem pravu, oblikah kulture in civilizacije, so ene rase in govori je en jezik;

2. Glavna politična vloga (le role dirigent) v slovensko-hrvatsko-srbskem narodu, ki živi v mejah haosovske monarhije, pripada — Hrvatski. Izven monarhije pripada ta vloga — Srbiji. Najsi se tice Srbije ali Hrvatske, povsod se mora zjamčiti popolna enakopravnost med političnimi elementi; istotako mora biti zjamčena svoboda veroizpovedi.

3. Prava Hrvatska z glavnim mestom Zagrebom, je v očeh vseh Hrvatov — glava in srce hrvatske stvari. Za Hrvate igra Hrvatska z Zagrebom vred neko bistveno vlogo v njihovem posebnem ustavnem političnem življenju (dans leur existence d'individualite politique et constitutionnelle), in kraji, v katerih živijo. Hrvati izven Hrvatske, se smatrajo kot člani, deli, tega političnega organizma.

4. Ideja narodnega edinstva Srbov, Hrvatov in Slovencev predstavlja, kot političen in logičen sklep, o no veliko težje k edinstvu dela, za politično edinstvo v svobodni nacionalni državi, kjer bi vsaka vejica srbsko-hrvatsko-slovenskega naroda, ali bolje rečeno: kjer bi predstavljali teh plemen prinesli v skupni nacionalni sklad vse svoje najboljše sposobnosti, energije in posebne tradicije. Ta nova formacija (formation unitaire) bi bila harmoničen proizvod vseh naših sil, fuzija idej, tradicij v en sam napor, ki naj bi nam osiguril skupno bodočnost. Tako bi ustvarili državo, broječo 12—13 milijonov duš,

katera bi bila močna dovolj, da zapre vrata imperijalistični ekspanziji germanizma na Vzhod. Ta država bi torej bila naravna zaveznica vseh tistih ki se borijo proti hegemoniji in gospodstvu germanstva.

5. Toda unifikacija (ujedinjenje) ali nacionalna fuzija (združitev) se bo dala samo tedaj uspešno izvesti, ako bo Hrvatska z Zagrebom pri vsem tem sodelovala s polnim srcem in kot prava predstaviteljica hrvatske stvari.

6. Če bodo močnejše sile, nego je pravica, preprečile ustvaritev narodnega edinstva, n. pr. če bi morala Hrvatska izstopiti z bloka slovenskih dežel, ujedinjenih s Srbijo, in če se bo konstituirala kot posebna individualnost, bo napačen čas, da Srbija izvrši v svoji notranjosti nacionalno, politično, ustavno in moralno reformo, katera bi onemogočila razvoj nove slovenske tekmovalke in formirale naroden pokret za ustvaritev slične države. Z drugimi besedami: Srbija bi morala izvršiti svojo notranjo transformacijo tako, da bi lahko sama dvignila zastavo jugoslovanskega edinstva.

7. Ako bi bilo drugače, potem bi za Slovence in Hrvate ne preostalo nobena beseda o osvobojenju, ujedinjenju in fuziji s Srbi. Potem bi stali pred pokušom osvojenja in dominacije. Takrat bi Srbija pokazala, da ji manjka — ali volje ali svobode, da vzame za bazo svoje politike princip jugoslovanskega edinstva in dovršitev tega edinstva bi se moralo preložiti na ugodnejši čas. Dokler ta čas ne bo prišel, bi bila dolžnost vseh Hrvatov, delati v tem pravcu, da se s Hrvatsko ujedinijo vsi jugoslovanski kraji, v katerih bi se večina izrekla po svobodni volji v njeno korist.

To so temeljni principi, na katerih si je pokojni Supilo zamislil veličastno stavbo naše države. Duh Franje Supila je že v naprej predvidel vse posledice, ki se bodo rodile, ako bodo imeli ljudje opojeni s plemenskim šovinizmom in hegemonističnimi tendencami, rožljali s sabljico, namesto, da bi bratu ponudili bratsko roko.

Več tiskovne svobode na obzorju.

Nobeden minister ne bo zapustil v naši kraljevini tako slabega spomena, kot g. policajdemokrat Svetozar Pribečevič.

Kaj da se pravi svobodo vkovati v verige, smo dovolj občutili v žalostni dobi, ko je držal v rokah ministrske vajeti notranjih poslov in policije g. Pribečevič.

G. Svetozar se je po nalogu policajdemokracije stavil nalog: nasilnim potom uničiti opozicijsko časopisje. Da bi dosegel ta svoj cilj, si je dovolil najdebeleše brezakonitosti.

Kakor znano, se je pred Pribečevičevo cenzuro pri nas v Sloveniji, po stopalo pri cenzuriranih listov po staroavstrijskem tiskovnem zakonu, ker novega jugoslovanskega še do danes nimamo. Vendar Pribečeviču ni zadostoval bič avstrijske cenzure, ampak je komaj čakal, da je bila izglasovana ustava s členom 13 in 138, ki govori: „za policajdemokratskem receptu o „svobodi“ tiska in sta tako prikrojena, da je cenzura igrača v

že vsaj nekoliko upa polukati iz potževe hiše, kamor jo je bil nagnal g. Pribečevič s štabom pokrajinskih namestnikov.

Priznati moramo, da kažejo radikali veliko več doveznosti za svobodo tiska kot policajdemokrati, katerim je bila vedno kritika njihovega državo-upropastnega koritarstva trn v peti.

Kakor vidimo, bo postala cenzura listov pod drugim Pašičevim kabinetom domena radikalov in bo nosil cenzurno vrhovno odgovornost, kar je edino razumljivo ter pravilno g. ministristva pravde, ki je tudi edini poklican in usposobljen, da izda interpretacije za ona dva ustavna člena, ki govorita o tisku in da nam že vendar enkrat ustvari tiskovni zakon, ki bo veljaven za celotno državo.

Gospod ministristva pravde — radikal Laza Markovič se razlikuje od policajdemokrata Pribečeviča kot dan in noč. Da je g. Markovič za svobodnejšo žurnalistiko, je razodel blokašem v Zagrebu, katerim je zagotovil, da obsoja Pribečevičevo tepanje tiskovne svobode in se bo on sam odločno postavil na stališče pravilnega tolmačenjem ustavnih členov, ki govorijo o tisku.

Gospod Markovič je za časopisno cenzuro v pravilnem smislu, a proti zabrani lista radi enega stavka ali črke, ki ni po godu cenzorju. Gospod pravdni ministristva razveljavlja Pribečevič-Hribarjev ferman o zabrani druge izdaje lista po konfiskaciji. Odslej se bodo, saj tako je zagotovil Hrvatom g. Markovič, izpustila v drugi izdaji cenzurirana mesta in list bo lahko izšel.

S svojo izjavo glede cenzure si je g. Markovič pridobil velike simpatije med opozicijsko žurnalistiko, seve, pa jezo med policajdemokrati in pri g. pokrajinskem namestniku, ki je sicer radikal kot g. Markovič, a kaže velike simpatije do policajdemokratske „svobode“ in „pravice“.

Caristi.

Evropske države vabijo Rusijo na evropsko konferenco. Rusija prihaja kot aktivni faktor v evropsko politiko, iz katere je bila od leta 1917 izključena, četudi vzroki in povodi njene izključitve niso odpadli, četudi je ostala sovjetska republika. Evropa se je dolgo branila vezi in stikov s sovjetsko državo, razni državniki so se dali zapeljati v tej mržnji do prenaglone izjave, češ, mi poznamo samo caristično Rusijo, ali pa nobene in vse se je trudilo in potilo za obnovo carizma. Tega brezplodnega dela so se naveličali najprej Angleži, Amerikanci, potem pa ena država za drugo in danes se pripravljajo na politične stike z Rusijo, takšno, kakršna je.

Pretežna večina Evrope je uvidela da je po zgodovinski nujnosti in potrebi pokopan ruski carizem s prestolom Habsburžanov in Hohenzollerjev vred, manjšina se pa še vedno bavi s vprašanjem carizma in v tem prednjačijo francoski in pa naši državniki. Pri naših je to iz enostavnega razloga, ker so pač ljudje, ki so od ruskega carizma sprejemali pamet in denar za politično delovanje. Na to politiko je ponovno prisegel Pašič na vladi in na kongresih svoje stranke, Spalajkovič je priporočal celji Evropi, naj pusti poginiti gladni ruski narod, po njenih smernicah se kretajo naši zunanji in notranji politiki in v njenem duhu padajo na naša pleča — Wrangloveci in pa konzulat pokopane-ga carstva v Beogradu.

Caristična politika naših oblastnikov se narodu skrbno prikriva, zato je pa nujno potrebno, da čujemo, kaj govori o njej kulturni svet. Angleški list „Manchester Guardian“ razkriva tajne razgovore med Francijo in Japonom, naperjene proti sovjetski Rusiji. Iz tega razkritja posnemamo sledeče, ker je v stanju posvetiti za kulture naše politike.

Proti koncu lanskega leta je poslal francoski zunanji minister svojemu japonskemu kologu, takle brzojav: „Mi imamo za slučaj razpada boljševizma in obnove carizma pripravljeno dobro disciplinirano in oboroženo vojsko v Madžarski in Jugoslaviji, ki je pripravljena, vsak čas vpaсти v Rusijo in obnoviti monarhični režim.“ Beograjska vlada je večkrat izrazila pripravljenost za to akcijo. V obeh državah se militarizem stalno veča, množi in razvija in Francija skrbi, da se v teh državah lahko razna določila o razorožitvi in zmanjšanju vojske brez vseh posledic kršijo in prezirajo. Francija tollerira tudi habsburške nakane ter ščiti Madžarsko, ki je vrelo vsega tega. Njej je vse eno, če vlada na Ogrskem Horthy ali pa Karl, samo, da je najhujša reakcija, ker vodi skozi njo pot do ruskega carizma.

Češka je bila osamljena, ko je zahtevala spremembo madžarskega režima, in ona je tudi na lasko roko, ker je napredna in razumna, za davno oskrbela zvezo z Rusijo.

Caristična politika dobiva s povabilom Rusije na genevsko konferenco nov in močan udarec, ne smemo pa misliti, da bo radi tega prenehala ali vsaj popustila. Kaj šel — Caristi bodo rovali naprej ter narodne sloje in njih imovino izrabljali v svoje zarotniške svrhe.

Na konferenci, kateri bo prisostvovala tudi Rusija, bo zastopana tudi naša država in naši oblastniki bodo najbrž še tako cinčni, da prepustijo zastopniško vlogo Spalajkoviču, najhujšemu caristu, ki v svoji zagrizenosti celo na forme in norme javne dostojnosti pozablja ter uprizarja v svojem sovraštvu celo kulturne škan-dale.

Politični pregled.

KRALJEVINA SHS.

Zunanji minister dr. Ninčič je pred par dnevi podal novinarjem izjavo, iz katere je razvidno, da se postavlja naša vlada na striktno izvedbo rapalske pogodbe. Dal je nalogo, da se rapalska pogodba registrira pri Ligi narodov. Z Albanijo si želimo priateljskih odnošajev, istotako z Bolgarijo. Dr. Ninčič je povdaril, da je treba glede Bolgarije na prefeklost pozabiti. (Besede in citati so lepi, javnost se jim lahko raduje, če jih bodo pa beograjski oblastniki uresničevali, je pa druga stvar.)

Dne 18. t. m. bodo v Beogradu nadaljevali gospodarska pogajanja med našo državo in Avstrijo. Po za-slugah naših poročilcev so bila ta pogajanja v jeseni na Dunaju prekinjena. Pogajali se bodo samo o sekve-trah in medsebojnih terjatvah. Za gospodarsko-politično pogodbo, kakor sta jo sklenili pametna Češka in razumna Avstrija, „još ima vremena.“

Razorane prometne razmere bodo reševali na neki konje-veneni ravnateljev železniških direkciij, ki jo je sklicalo ministarstvo saobraćaja.

NEMCIJA.

Dr. Rathenau je dne 11. t. m. vpoldan s svojim odposlanstvom govoril pred člani reparacijske komisije. Njegovo poročilo ni prineslo pravih novih momentov, pač pa je podal sliko gospodarskega stanja današ-nega nemškega gospodarstva. Izvoz Nemčije od leta 1913 je padel od 11 milijard do leta 1921 na 3 do 4 milijarde. Iz tega sledi, da Nemčija ne more izvrševati odškodninskih terjatev. Rathenauova izvajanja so izzvala neprijeten vtis. Radi neprestanega naraščanja inozemskih deviz je zavladala splošna pobitost. — Po zadnjih poročilih, ki so prišla iz Cannesa, je reparacijska komisija sklenila, da se Nemčiji dovoli začasen odlog plačevanja.

FRANCIJA.

Kabinet Briand se nahaja v krizi. Kakor znano, je Briand na konferenci v Cannesu (govori Kanu) vse preveč povdarjal mirdoljubno stališče in popustljivost napram Nemčiji. Večinske stranke v francoskem kabinetu se z Briandovo politiko niso strinjale in zato je prišlo do krize. Briand se je takoj odpeljal iz Cannesa v Pariz. Najprej je v odboru za zunanje za-

deve opravičeval svoje stališče v Cannesu, nato pa je odšel v Elizej, kjer je predal svojo demisijo. Predsednik republike Millerand je demisijo sprejel. Novo vlado bo najbrže sestavil Poincaré; zunanje zadeve bi v tem slučaju prevzel Barthou. Padeo Briandovega kabineta bo imel za Francijo nedogledne posledice. Situacija v Parizu je zelo resna. Francija je došla do razpota svoje politike. Če bi nadaljevala politiko, katero je započela v Cannesu, bi to pomenilo velik napredek v ureditvi evropskih razmer. Pričakovati je velevažnih sprememb.

MADŽARSKA.

Po določbah reparacijske komisije bo Madžarska morala razven plačila vrednosti pečuskega premoga plačevati bivšim sosednim državam skozi 30 let vsako leto 28.000 glav goveje živine, 25.000 konj in 26.000 ovac.

Krog vlade.

Vse jim dobrodošlo. Vladni isti so in še opisujejo kraljevo zaroko na dolgo ter široko. Seve, za kraljevo zaroko čepi zajec vladinovec — beg pred novimi volitvami. Vladinovec hočejo vprašanje novih volitev umakniti iz dnevnega reda, dokler se ne izvrši na najslavnejši način še kraljeva poroka.

Novi vojni minister in zmanjšanje stalnega kadra. Policajdemokraj Pribičević se je začel zanimati za zmanjšanje stalnega kadra. „Narodna Politika“ javlja: minister Pribičević je izjavil v finančnem odboru, da se je razgovarjal z novim vojnim ministrom, ki je priznal, da se načelno strinja z odloki finančnega odbora glede vojaštva, a je odločno proti zmanjšanju stalnega kadra. Novi vojni minister obsoja generala Zečevića (prejšnjega vojnega ministra), ker je pozval rekrute v tako neugodnem vremenu — na zimo, ko je nemogoče moštvo preskrbeti s potrebno obleko in ljudje bolehalo na vseh mogočih boleznih.

Minister Pucelj — Gubec raznih bank Minister Pucelj se je nezahno „priljubil“ celo čisto na južnem koncu naše kraljevine ob Ohridskem jezeru. Kakor znano, je Ohridsko jezero eno izmed najbogatejših na ribah. Do „slavnega“ ministrovanja g. Pucelja je bil ribolov na Ohridskem jezeru v rokali raznih ribiških družin, ki že bivajo od nekdanj ob jezeru. Gospod Pucelj pa je sklenil z neko delniško družbo, v kateri so seve banke, po godbo, potom katere je dobila ta družba pravico, do eksploatacije ribolova na Ohridskem jezeru. Vstled te pogodbe je kruto prizadeto objezersko prebivalstvo in zahteva, da se ta pogodba razveljavi. Z ribolovno pogodbo ministra Pucelja se je bavil zakonodajni odbor, na katerega so se pritožile uničene ribiške družine. Gospod minister Pucelj je mnenja, da spada jo ribiči pod območje njegove strokovne (mesarske) izobrazbe.

Ljubezen naših ministrov do železničarjev. Ministrski svet je sklenil da se ne izplača 13 mesečna plača, že železničarjem, katero je objubljalo „Jutro“ pred Novim letom.

Uradniško vprašanje v Bosni in Hercegovini. Upravni odbor Saveza državnih uradnikov se je bavil v Sarajevu z vprašanjem o zmanjšanju števila uradništva in naglasil, da je v Bosni in Hercegovini danes veliko manj uradnikov kot leta 1914.

Savez bosansko-hercegovskih uradnikov je brzojavil vsem parlamentarnim klubom in jih pozval, da se naj takoj reši uradniško vprašanje, naj se uvede pragmatika in na ta način se bo najbrže reduciralo uradništvo. Pragmatika bo zaščitila uradnike pred partizanstvom, protekcijo in korupcijo. Savez odločno protestira proti predlogu demokratskega poslanca Reiserja, ki postavlja Bosno in Hercegovno v V. razred, ko je vendar znano, da je n. pr. Hercegovina pasivni kraj in odločno zahteva, da se uvrstita Sarajevo ter Mostar v II. razred, Hercegovina v III. razred a ostali kraji v IV. razred. Bosansko-hercegovinski uradniki končno zahtevajo, da se jim takoj izplačajo obljubljene doklade, ker trgovci ne dajo uradniku nič več na vero ter kredo.

S silo jih priganjajo med uradnike! Sarajevska vlada je obvestila

centralno vlado o stanju živinoreje in podčrtala pomanjkanje veterinarjev. Ministarstvo poljoprivrede je pokrajinski upravi odgovorilo, da naj nemudoma izpopolni 17 izpraznjenih veterinarskih mest. Pokrajinska uprava je nato odgovorila, da je to nemogoče, ker noče radi slabih plač nihče vstopiti v službo. Minister Pucelj je zopet odgovoril, da se morajo izpraznjena mesta brezpogojno izpopolniti in da o kakem povišanju plač ne more biti govora. Sedaj bo morala pokrajinska uprava s silo priganjati nezadovoljne veterinarje v urade. Vse to se dogaja v naši državi, za časa moderne vladavine g. Nikole Pašića in pojedelskega ministra g. Pucelja, doktorja vsega mesarstva . . .

Dva vidika. Čehoslovaški finančni minister dr. Novak je izjavil, da je naglo naraščanje vrednosti čehoslovaške krone pripisovati dejstvu, da je Čehoslovaška uknila tiskanje novih bankovcev. — Finančni minister SHS dr. Kumanudi pa zatrjuje, da tiskanje novih bankovcev sploh ne vpliva na vrednost valute . . .

Državni avtomobili. Pri sejah raznih odborov se razpravljajo včasih prav zanimive stvari. Enkrat so na vrsti uradniki, ki samo šetajo iz pisarne v pisarno, pijejo kavo, pušijo cigarete ter nimajo niti dovolj stolov, da bi po tem „težkem“ delu malo posedeli. Drugič se razpravlja o tem, da je res preveč na 200 prebivalcev naše države od starčka do novorojenčka — po eden žandar itd. Zadnjič enkrat so govorili o državnih avtomobilih in pri tem se je ugotovilo, da vozi po Beogradu 51 avtomobilov, drugod pa 4 samo na račun ministarstva za promet. Torej, za samo eno ministarstvo 55 avtomobilov, kje so pa še drugi. Ugotovno se je tudi to, da se vozijo v teh avtomobilih največ prijatelji, rojaki in še razni drugi dobri znanci gospodov ministrov. Stroški za razne ministrske avtomobile, garaže in benzin iznašajo na leto okrog 100 milijonov dinarjev ali skoraj pol milijarde kron, in lahko se že zgodi, da dobimo brez vse te avtomobile, ki požro približno toliko državne imovine, kakor vako ministarstvo, še posebnega ministra avtomobilov ali pa ministra za prevoz drugih ministrov in njihove žlahte od tete pa do začasne ljubice in njene sestre.

Beograjski trgovci zahtevajo skoro vsaki dan v tem ali onem listu, pri tej ali oni anketi, pri tem ali pri onem odseku — moratorij ali sploh odlaganje plačil, če se že kdo spodtika nad tem imenom. Ves dalekovidni in solidni poslovni svet je proti temu, le samo beograjsko sejmšče — čaršija nima miru in ne odneha od zahteve po moratoriju. O tem se govori že nekaj mesecev, četudi se zatrjuje, da je to samo kratek odlog izplačil, za katerega jamči vlada itd. Stvar je pa zelo enostavna: Trgovski svet po Beogradu in po drugih večjih srbskih mestih je skozi in skozi spekulativen ter se je prešpekuliral. Trgovci imajo seveda zveze pri vladi, vsak ima svoje-ga veljaka, ki mu gre v vsakem oziru na roko in sedaj se po vladni pomoči kupuje, prodaje ali pa tuči — osane dolžen. Natančnost in vestnost je pri teh ljudeh nekaj neznanega. Porodičarski trgovec ti danes naročuje, kupuje brez konca in kraja, potem pa vse, kar je naročil, če ni drugega odjemalca ali kupca — naprli potom svojih vladnih prijateljev državi. Reci-mo, da kupuje Joso papir in svinčnike, Tošo pa platno, gotovo pa je, da najde eden kakor drugi na vladi človeka, ki z uredbo ali naredbo odredi, da morajo vsi državni uradi in zavodi kupovati pri enem to, pri drugemu drugo. Zgodi se pa lahko, da ima Joso svinčnikov ali „plajvajzov“ kakor pravijo v Beogradu, preveč, še čez državno potrebo, kaj sedaj? Joso gre k ministru in pravi: „Brate, daj moratorij ali kako drugače odredi, da lahko ostanem dolžen in da mi nikdo ne bo mogel očitati nesolidnost.“

Beleške.

Naše vezi z zapadno civilizacijo. Saraevska „Hrvatska Sloga“, organ Hrvatskega bloka, je zavzela ob priliki kraljeve zaroke sledeče stališče: „S čisto hrvatskega stališča se kraljeve zaroke iskreno radujemo. Radujemo se radi tega, ker smo globoko u-

verjeni, da se Hrvati približujejo svojemu idealu. Rumunska, ki spada med kulturne (1) države, bo z zblizanjem prinesla v našo državo evropskega duha, svobode (1) in ravnopravnosti. In čim v čvrsto, še vezi bo stopila naša država z drugimi narodi, tem manj bo tistega nasilja, proti kateremu se bori hrvatski narod. Mi gremo za tem, da dobijo naše razmere, režim in način vladanja obliko in vsebino evropske civilizacije. To je hrvatski ideal, in za ta ideal se borimo. Naše zblizanje z rumunskim in grškim narodom, preko obeh pa z zapadno civilizacijo, je važen korak k dosegu naših hrvatskih idealov.“ — Gospoda okoli „Hrvatske Sloge“ je najbrže postala slaboumna, ker hoče privedi Hrvatsko preko Rumunov, Grkov in Balkana — v paradiz civilizacije. Pameti, pameti, gospoda!

Plodovi strankarstva. Beograjska „Tribuna“ piše zelo osiro o plodovih našega strankarstva, ki daje ogabnim ambicijam posameznikov in korupciji obilico razvojnih možnosti. „Vsakdo, ki je v prvih dnevih narodnega osvobodjenja nosil voditeljem naših političnih strank kakšne kovečke, je postal minister. Voditelji so se jim za njih poslužnost na ta način oddolževali in povorka titularnih ministrov je živela v prepričanju, da je impozantna plejada sijajnih državnikov. Za cestnega pometaća so zahtevali kvalifikacije, za ministra je pa zadostovala članska legitimacija te ali one politične stranke, zahtevala se je servilnost. Kakor so v teh ljudeh posedovali voditelji strank udane pristase, tako so na račun države ustvarjali — nove. Obkroževali so jih nesposobni in brezvestni uradniki in vsi skupaj so se igrali državo, pri vsem tem pa zastavljali vse svoje moči, da se nedograena država ne dovrši. Partizanstva se je oklepała nezavezniva težnja po bogatstvu. Afera se je vrstila za afero. Te afero so rušile državo. Degradirani elementarnih pojmov o morali, poštenosti in patriotizmu, se niso ozirali na desno in ne na levo, glavna skrb jim je bila neutješljiva pohlepnost po — denarju. Korumpiranci so širili korupcijo na vse strani. Tako se godi do današnje-ga dne . . .

Kakor v — srednjem veku. Policajdemokratska „Riječ“ z dne 11. jan. je obavila ta-le izvirni brzojav: „Beograd. Merodajni politik, ki je te dni dopotoval iz Rumunije, ki je po neki verziji izjavil, da bo Njeno Visoč. princesa Mariola poklonila našemu kralju mesto Temešvar z okolico vred. — To „novico“ je objavil „demokratski“ list v sredini „demokratske“ države. Mesta, zemljo in ljudi so v srednjem veku, v dobi fevdalizma, poklanjali eden drugemu, danes je pa kaj takega — nemogoče in blazno. Zdi se, da je demokratska (?) gospoda tako o-pojena, da sanja o razmerah srednjega veka.

Oficirji in zabave. Beograjska „Pravda“ je dobila od neke znane beograjske dame pismo, v katerem toži, da vlada v tej sezoni radi odsotnosti oficirjev, ki žalujejo za kraljem Petrom, na vseh plesih neka pomanjkljivost. „To je velika praznina za to zimsko sezono“, — piše omenjena dama. — „Prvič so mladi oficirji večinoma dobri plesalci, pred vsem pa ljudje, ki s svojimi praznimi razgovori zabavajo damsko družbo. Drugič je oficirska uniforma ona stvar, ki daje vsaki zabavi neko prijetno, različno sliko. Tretjič se pa v oficirskih vrstah še vedno lahko najde kaka dobra partija . . .“ Iz teh razlogov zahteva omenjena dama, „da se u vidu najviše milosti skrajši zvanična žalost za oficire.“ — Ali bi ne bilo bolje, da bi poznali oficirji meso na plesišča rajše v šolo, kjer bi se naučili vsaj toliko, da v bodočih sezonah ne bodo vodili „praznih razgovorov?“

Cudni davki. Mostarska mestna občina je nabila posebne plakate, s katerimi naznanja cenjenim meščanom, da se bo odslej pobiral davek od stranišč in stranišnih vodovodov. — Kar se tiče tega novega davka, je to vprašanje rešeno že za skoro polovico Mostarčanov, ki kulturne naprave stranišč sploh nimajo, ona druga polovica pa, ki si je že nabavila to napravo dvajsetega veka, pa jo bo očigled novemu davku zopet odstranila.

Odklikovanje lavantinskega vladike. Naš knezoškof je odklikovan z redom sv. Save 4. stopena. Castitamo!

† Neizprosna smrtna roka, jetika je ugasnila mlado duhovniško življenje blagega in nezabnega kaplana g. Franca Paulič. Rodil se je 19. avgusta 1885 pri Sv. Petru pri Radgoni. Posvečen je bil 25. julija 1911. Kaplanoval je najprej v Laškem trgu, od koder je bil premeščen na Pilštanj. — Iz Pilštanja je bil vpoklican na vojno. Po odpustitvi iz vojaške službe je zopet kaplanoval na Pilštanju. Iz Pilštanja so ga premestili k Sv. Rupertu v Slov. gor., kjer je pastiroval, dokler se ni vsled onemoglosti zgrudil pred oltarjem. Cisto oslabelega so pripeljali farani v Maribor, k obitelji Golec, kjer je iskal zdravja, a je bilo žalobno prepoznano. Umril je dne 16. t. m., ob 4. uri zjutraj. Pogreb se vrši v sredo ob 13. uri popoldne od Golecove hiše, Aleksandrova cesta 53 na Pobrežje. Maša zadušnica bo v četrtek ob 9. uri predpoldne. Rajni France je bil blaga duša in povsod v pastirski službi priljubljen vsled svoje darežljivosti in dobrohotnosti. Blagemu tovarišu nezabem bratski spomin.

Zborovanje duhovnikov iz obdravskih in slovenjgorijskih dekanij od Lutomera in Zavrča do Starega trga in Slovenjgradca, velevažno za razvoj III. reda sv. Frančiška, se vrši v sredo, dne 18. t. m. ob 10. uri pri o. franciskanih v Mariboru. Obilna udeležba potrebna!

Vakrat bodo znamenja — — — ko bodo policajdemokrati razkosavali Slovenijo na dva dela. Eno tako znamenje je preselitev dr. Kukovčeve častiljivosti iz Celja v Maribor. Dr. Kukovec je namreč kandidat za pokrajinskega namestnika v Mariboru. Ker je pa ta bodoči gospod namestnik policajdemokrat po mišljenju ter po žepu, mu ne bo zadostovala samo ena plača pokrajinskega namestnika, ter ministrska penzija, ampak bo imel po liberalni navadi tudi še odvetniško pizarno, ki bo gotovo ena najbolj obiskanih, kajti g. namestnik bo skrbel za njeno klijentelo iz najvišjega mesta. Pravijo, da bo tudi g. Kukovec pred nastopom namestništva rajžal na državne stroške po vseh krajih mariborske oblasti, obljubljal ob bednemu narodu začetek demokratske pravice kot je n. pr. Hribar pridigoval radikalno pravico. Ali pa bo nastopil g. Kukovec prvič kot namestnik v Hribarjevi uniformi, nam ni znano.

Zagreb je dobil 14. t. m. na prvi seji novoizvoljenega občinskega sveta župana v osebi arhitekta Heinzla, ki je dobil 34 od 43 glasov. Stiri glasovnice so bile prazne, pet glasov pa je dobil demokrat. Volitev zagrebškega župana je bila zelo burna.

Železničarske zahteve. V svojem apelu na javnost označuje vodstvo koaliciranih železničarskih organizacij ta kole svoje odnose proti vladi: 1. Železničarji zahtevajo anketo, da se pred celim svetom javno razpravlja o njegovih potrebah — minister promet pa o tem neče ničesar slišati. 2. Železničarji zahtevajo človeško mogočo

nost življenja, — minister jim na to niti ne odgovarja. 3. Železničarji zahtevajo, da sodelujejo pri sestavi svoje pragmatike, — minister molči in pragmatika se izdeluje brez njih med štirimi stenami ministrstva. Ustava priznava ekonomske organizacije — samo minister in njegove direktije nečejo priznati železničarske organizacije.

Vedno večja draginja. Socijalni demokratje so ob volitvah pripovedovali lahkovernim ovdčam, da bo draginja ljudskim potrebščinam padla, čim dobijo vodstvo mestne občine v svoje roke. O padanju cen pa ni ne duha ne sluha... Le ne dajati preveč obljub!

Snega je zapadla dne 15. januarja v Mariboru in okolici 20—30 cm debelo. Ker so tla dobro zmrznjena, bo vožnja s sanjkami izborna. Tudi upanje, da dobimo več vode je Kalo večje.

Naš kralj za zgradbo katoliške cerkve. Kralj Aleksander je podaril društvu za zgradbo katoliške cerkve v Beogradu 5000 dinarjev.

Politika med invalidi. Glasilo invalidske organizacije „Ratni invalidi“ prinaša to-le beležko: Pri pregledu invalidov v Bosni: Foči, Bileču in Trebinju so se dogajale razne nepravilnosti. Tako so čisti komisije in tudi invalidi Mišo Kontić in Anto Vučević, mesto da varujeta invalidske interese, nazivali invalide s „švabam in sukorom“ ter jih tudi odganjali, češ, je pojd, saj si se boril za švabo. O zmerani in odgnani invalidi so poslali svojo pritožbo na ministrstvo in državne politike v nadi, da dobijo ter svojo pravico. — Evo bratje, kako širi bratstvo in ujedinjenje med nami ki smo vsi žrtve in reveži brez rali!

Deputacija hercegovinskih ustašev. Te dni se je mudila v Beogradu deputacija hercegovinskih ustašev letnikov 1875—78 in 1887—82. Deputacija je razložila vladi bedno stanje ustašev in njihovih potomcev, ki životarijo danes v Crni gori. Nekaj od teh ustašev, ki so še ostali pri življenju, so bili neprestano v bojih od leta 1912 naprej. Njihovo bivanje v Crni gori je bilo težko ter skrajno revno, ker jim siromašna Crna gora ni mogla od pomoči. Bedni položaj teh ustašev se ni niti do danes izboljšal, radi tega pa je zahtevala deputacija, da vendar enkrat reši Beograd vprašanje preskrbe teh narodnih bojnikov, ki so žrtvovali in tvegali za domovino imet je in življenje.

Crnogorci proti Italijanom. „Slobodna Tribuna“ javlja, da so zborovali Crnogorci na Cetinju. Pri tej priliki so nastopili govorniki proti vednemu izzivanju Italijanov na naši zemlji. Enoglasno je bila sprejeta ostrazna resolucija, ki poziva vlado, da napne vse moči in sile v svrhu zloma italijanske akcije proti naši državi. Crnogorci zahtevajo, da takoj zapustijo naše luke italijanske bojne ladje in da naj razsodi posebna mednarodna komisija o sporih, ki so se doigrali med našo državo in Italijo. Konečno zahtevajo cetinjski zborovalci, naj

smatra naša država vsako italijansko dejansko izzivanje kot povod za vojni nastop.

Tihotapstvo z našim zlatom in srebrom v Skader. Beograjska trgovska zbornica je razpravljala o vprašanju naše valute. Pri tej priliki je izjavil na javni seji neki Stefan Sekerežević, da se je mudil pred kratkem na trgovskem poslu v Crni gori ter Skadru. Pri tej priliki je zapazil na naši meji napram Albaniji dejstva, ki postavljajo naše obmejne oblasti v najslabšo luč. Na tej meji se vršijo dan na dan tihotapstva z našim srebrom in zlatom. V Skadru (ki pripada Albaniji), je namreč srebro ter zlato izvanredno visoko glede cene. Razni jugoslovanski spekulanti kupujejo pri nas srebro ali pari, zlato pa po dnevnem kurzu, v Skader pa potem tihotapijo te nove in jih prodajajo za ogromni profit. Ta trgovina z zlatom in srebrom ob albanski meji naravnost ogroža našo valutno situacijo. — Beograjska trgovska zbornica zahteva da ustvari vlada zakon po vzgledu Francoske ter Svice, ki kupujeta zlato in srebro za papirnate bankovce, a skrbno pazita, da zlato in srebro ostane v državi.

Valutna tihotapstva. Beograjska trgovska zbornica je ugotovila, da se vršijo valutna tihotapstva v največjem obsegu v naših obmejnih krajih iz naše države v Italijo, na Madžarsko in Grško. V Dalmaciji iztihotaplja jo naše srebro, zlato in dolarje italijanski trgovci z južnim sadjem.

Od Francoza je bil okraden zagrebški trgovec Franjo Scholz na vlaku iz Dunaja. V vagonu je bil trgovcu okraden kovčeg, v katerem je bilo nad 1 milijon vrednosti. Avstrijska policija je zaprla Francoza Andreja Chauvena iz Pariza, pri katerem so našli prazen Scholzov kovčeg.

Tragična usoda dveh starcev. V Bečkerekstu sta se obesila pred nekaj dnevi neki Karl Pavelka in njegova žena, oba v visoki starosti. V smrt sta šla radi bede in pomanjkanja. Bila sta bolna in nista imela sredstev za zdravljenje. Kritičnega večera ju je obiskala neka znanka. Njej sta razložila, da si nameravata vzeti življenje. Ob polnoči so slišali sestanovalci kak ropot, nato je pa bilo vse tiho. Drugo jutro ju je našel sin — mrtva.

Vrednost denarja. Ameriški dolar stane 232 do 284%, francoski frank 24 do 24.10 naših kron. Za 100 avstrijskih kron je plačati 4.70, za 100 čehoslovaških kron 460 do 470 naših kron, za 100 nemških mark 148 do 152, za 100 laških lir 1240 do 1255 naših K. Vrednost naše krone znaša v Čurahu 1.65 (1 centim = 1 vinar). Od začetka poročila je vrednost našega denarja ostala nespremenjena.

Iz Ptujca.

Seja mestnega obč. sveta. Dne 14. t. m. ob 18. uri je imel ptujski občinski odbor javno sejo. Na dnevnem redu so bile sledeče točke: 1. Citanje zapisnika o inštalaciji župana. 2. Volitev upravnega in pravnega odseka, ter rediteljev. 3. Prodaja nove vojaš-

nice državi. V upravni odsek so bili soglasno izvoljeni socijalisti: Segula Ivan, Rozman Franc, Kaisersberger Alojz, Vizjak Franc, Hernja Andrej in Zamuda Ivan. Od NSS: Pavelka Karol in Mikuletič Bernard, od JDS: Lenart Franc, Zelenko Ignacij, Mahorič Franc in dr. Ivan Fermeve. V pravni odsek so bili soglasno izvoljeni: Od JSDS: Levanič Franc, Tomanič Adolf, Kristanič Ivan, Auer Srečko. Od NSS: Wolf Franc, Serona Vinko, dr. Lj. Jenko. Od JDS: dr. M. Senčar, dr. Bela Stuhec, Ivan Klamačič. Za reditelje so bili izvoljeni Mahorič Franc, Lenart Franc, dr. Ljud. Jenko, Serona Vinko, Levanič Franc, Tomanič Adolf. O prodaji nove vojašnice državi je poročal prejšnji generalni občinski odbornik dr. M. Senčar. Vojašnica je bila cenjena od zastopnikov mesta in vojaške oblasti na 7.752.000 K. To kupnino ponuja tudi ministrstvo vojne in mornarice. Treba je torej samo sklepa obč. sveta. Ker občina ta denar nujno rabi, predlaga, da se kupna pogodba o novi vojašnici sklene. Ta predlog je bil soglasno sprejet. — Dr. Fermevečev predlog, da občina stopi takoj v pogajanje z državo o nakupu stare vojašnice v mestu in dominijske vojašnice posebno radi tega, ker je v mestu veliko pomanjkanje stanovanj, je bil soglasno sprejet. Pred razpravljanjem o nakupu vojašnice je prečital dr. Fermeve spomenico demokratske stranke, ki izjavlja, da je zastopala d. mokraska stranka načelo, da more biti ptujski župan le naroden mož (op. ur.: državotvoren!), ker in če je protidržaven, posebno vsled tega, ker so ravno njeni pristaši pretrpeli v Ptujcu največ preganjanja. Župan Lozinšek je izjavil, da se tudi on pridružuje načelu, da more v Ptujcu le naroden župan biti državotvoren element, da se pa tudi drugi narodnosti sme delati krivice. Nafo se je razvilo temeljito politično razmotrivanje. Materemu je napravil konec narodni socijalist Mikuletič z vzklikom: „Pojmo na del!“

Zidanje hiš Prvi Ptujčan: Ali že več, da je stanovanjska oblast ukazala podružnici Ljubljanske kreditne banke in Petoviji, da morata zidati hiše? Drugi: Znano mi je, a pri kreditni banki menda ne bodo nič opravili, ker zida centrala v Ljubljani veliko hišo, tukaj imamo pa samo podružnico. Prvi: Prijatelj, ali živi podružnica Ljubljanske kreditne banke od Ljubljane ali od Ptujca? Če ne reflektira na ptujski denar, potem ji ne bo treba zidati, če pa reflektira na naš denar, potem bo pa zidala. Tako mi vsaj pravi domača ptujška pamet. Drugi: Imaš prav. Zidati mora!

Nenadoma je umrl Ivan Glavnik, krojaški mojster, star 74 let. Ko mu je dne 12. t. m. prinesla hčerka zajutrk v sobo, ga je našla mrtvega v postelji. V mladih letih je bil Glavnik cerkovnik pri mestni cerkvi. V starih časih so v mestni cerkvi zelo slovesno obhajali praznike, posebno Božič, Sv. 3 Kralje, Veljiko noč, Telovo, najbolj slovesno pa cerkvenega patrona sv. Jurija. Sest obrtnikov (med njimi Pavlinič, stari Riegelbauer, Glavnik,

Gladiatorji.

Prva knjiga. — Bros.

(58. nadaljevanje.)

„Salvo!“ je pozdravil in pogledal okrog. Njegova častljiva glava in njegovo plemenito, mirno vedenje je bilo v živem nasprotju z robato silo in sirovimi obrazi gladiatorjev. — „Salvo!“ je ponovil in se nasmehnil začudenju, ki ga je vzbudila njegova prirozen.

Hipija tudi sredi sirovih gladiatorjev ni pozabil na oliko.

Vljudno je stopil k prišlecu, ga pozdravil in vprašal, česa želi. „Kajti“, je rekel, „ne izgledaš mi, častitljivi oče, kot da bi imel opravka z menoj. — pa z mojimi učenci, ki je borba njihov posel kakor vidiš!“

„Tudi jaz sem vojak!“ je mirno odgovoril Kalha in gledal začudene mu učitelju borbe prostodušno v obraz.

Kakor poredni šolarji so se zbrali okrog njega gladiatorji, vsak hip pripravljeno za zlobno hudomušnost.

„Vojak —?“ je vzkliknil Euhenor. „Torej se ne bojiš jekla —?“

* Pozdrav Latincev — „Zdrav boš!“

In v hipu je strgal meč raz steno in ga sunil proti starčevim prsim.

Kalha se ni genil. Njegov obraz je ostal neizpremenjen in niti z očmi ni trenil. Nепremično je zrl v Grka, ki se je očitno le šalil.

Ze je meč zadel starčevo obleko, ko ga Rufus udari v stran z roko, a Hipija pa sune napačalca pod rebra, da je opotekaloč se zletel ob steno.

„Kaj je to —?“ se je zadr, kakor bi se kregal nad nepokornim psom. — „Kaj je to —? Ali nisem tu jaz gospodar —?“

Pohvalno so zamrmrali gladiatorji. Prizor jim je bil po godu. Privoščili so Grku njegovo kazen in starčeva hladnokrvnost jim je zelo ujetala. Eska pa je stopil k svojemu prijatelju in pogledal po tovariših z očmi, ki niso nič dobrega obljubovale, če bi se še kdo drznil, se lotiti njegovega znanca. bodisi v šali, bodisi za resnico.

„Prehudo si ga udaril“, je rekel Kalha z mirnim glasom, kot da bi se ne bilo prav nič zgodilo, „prehudo si ga udaril —! Saj je mislil le šaliti Zares, Hipija, nisem še videl kako krepkega sunka, kar sem v Rimu! — Tvoja roka je močna in nagla ko blisk in tvoji učenci so tebi podobni — po-

gumni, silni, izurjeni! — Cul sem olegiji, ki se imenuje „Nepremagljiva.“

— Ni dvoma, da sem jo našel tukaj! — Moji ljubi sinovi, ali niste „Nepremagljivi“ —?“

Tako mirno je govoril, da niso vedeli, ali se šali, ali govori resnico. — Mamljivi naslov je prijeto donel za njihova ušesa. Razposajeno vzklikajoč so obkolili prišleca.

„Nepremagljivi —?“ so se smejali. „Zares, starci, mi smo nepremagljivi! Kdo se nam more ustavljati? — Se nam hočeš pridružiti? — Prostora bo dovolj, preden bo mesec mimo!“

„Dajte mu meč v roke!“ je vpil Rufus, „da vidimo, kaj premore zoper Lutorija! Stari Galijec ima že itak zadosti! — Loti se ga, sivec, kmalu ga hoš djal ob tla!“

„Ne —! Naj se poskusi z leseno sulico!“ se je smejal Hirpin. „Mlad je se in nežen! Slabo mu postane, če bo videl teči kri —!“

„Naj se poskusi z mrežo in trizobom!“ je zbadal Manlij.

„S cestusom!“ je dejal Euhenor zaničljivo. „Jaz sam bi se poskusil v par sunkih z ním, takole za zbavo!“

„Stojte, prijatelji!“ jih je ustavil Eska in lica so mu zardela. „V svoji

domovini sem se učil, da je treba sploševati sivolaso glavo! Če tako zelo hrepenite po cestusu, sulici in meču, tule sem, neizkušen in nešolan, pa pripravljen, se spoprijeti z vsakim izmed vas!“

Razdraženi so ga obstopili gladiatorji. Tako predrzo izzivanje med temi nemirnimi duhovi bi se bilo morobiti končalo z bridko resnico.

Totla Hipija je prekinil prepis s svojim kratkim, rezkim „Mir!“, se obrnil h Kalhi in ga prosil, naj pove, po kaj je prišel.

„Prišel sem“, je začel ter jih pomilovalno in občudovaje gledal, „prišel sem, da vidim s svojimi lastnimi očmi „Nepremagljive.“ — Povedal sem vam, da sem tudi jaz vojak, ki je njegova dolžnost, da gre v smrt, — in dnevno v smrt, če je treba!“

Njegove besede so bile tako mirne in resnobne, tako brez vse samohvalje tako odkritosrčne in priproste, da so njegovi robati, drzoviti poslušavci niso mogli kaj, da ga ne bi bili poslušali.

(Dalje prihodnjic.)

Reisinger in druga dva) je svetilo pri slovesni maši z debelimi svečami, ki so tičale v velikih svečnikih. Ptujčani so te maše imenovali „Die Windlichtträger“. Nosili so dolge rdeče plašče. Navzoča sta bila ob takih slovesnih mašah tudi cerkvena ključarja, stari Kaiser in stari Winkler, ki sta bila v klopi pri oltarju. Na klopi je ležala svilena blazina in na njej cerkveni ključ. Stari cerkveni običaji izginjajo. Glavnik je bil priden obrtnik, krojač starega kova, dobro srčen in postrežljiv. Ob njegovi smrti pa smo se spomnili tudi častljivih starih ptujskih cerkvenih običajev.

Umrli je dne 14. t. m. g. Erhartič, davčni sluga v pokojū, zet trgovca Kovačeca. N. v m. p.!

Iz Maribora.

Iz seje mestnega sveta dne 14. januarja. Navzoči: župan Grčar ter mestni svetniki: podžupan Roglič, dr. Leskover, Krajnik in Zebot ter magistravatelj Köchler. G. Peklarju se dovoli na posestvu v Tomšičevi ulici napraviti ograjo. Stavbeniku Kimmannu se dovoli gradnja kanala v Trdinovi ulici k nevim hišam. Polovico stroškov plača g. Kimmann, a kanal ostane last mestne občine. Prošnja Ivana Mojzer za barako na Kralja Petra trgu se odkloni. Prošnja Luze Völker-Novakovsky za odstranitev kostanjevega drevesa pred nameravano garažo se odloži za prihodnjo sejo. Tvrdba Himmler-Suppanz-Matheis želi nakupiti v Cvetlični ulici majhno parcelo. Se odstopi pravnemu odseku. Družba „Kristal“ gradi v Vrbanovi ulici v poslopju bivšega župana Schmitterer, a tovarno za razno stekleno robno. Okrajno glavarstvo je preko mestne občine izdalo tudi dovoljenje za to zgradbo. Take pravice pa okrajno glavarstvo v mesu nima. Mestni svet proti takemu kršenju mestne avtonomije odločno protestira. Češka družba „Unio“ želi za svojo kemično tovarno v Melju nakupiti še eno parcelo, ki je last mestne občine. Mestni svet se v principu izreče za prodajo, a odstopi prošnjo finančnemu odseku. Trgovcu Serecu na Aleksandrovi cesti se ne dovoli zgraditi visokega dvorišnega poslopja, ker bi s tem zazidal stanovanje neke družine in bi se tako uničilo eno stanovanje. G. Serec smo dograditi le tedaj magacin na dvorišču, če bo dotično stanovanje ostalo prosto. V torek, dne 17. t. m., bo sestanek pooblaščenecv mestnega sveta z delegati vomega erarja v svrhu prodaje mestnih vojašnic. Župan poroča o pravnem razmerju glede „Vesne.“ Prošnja g. Bune na Koroški cesti se odobri. Namenska pogodba z Josip Mohorkom v Maribu se vzame na znanje. Poročilo mestne bolniške blagajne za prošle se odobri. Letni prispevki za vsakega posameznega posla se zvišajo na 120 K. Prošnja kopaliskega maserja Salomona se ugodi. Poročilo nadzornika kopaliske se odobri. Čevljarskemu mojstru Zubičku in slikarju Coffouju se dovoli, da smeta ob sobotah prodajati svoje izdelke na Novem Glavnem trgu. Glede prošnje Valentina Glušiča

za gostilniško koncesijo v hiši Koroška cesta 3 (Friedau) se prizna krajevna potreba. Ravno tako tudi glede prošnje Romana Majli za gostilniško koncesijo na Tržaški cesti (bivša gostilna Rapoc) in Ane Žičkar na Meljski cesti (Murko). Prošnja Miloša Oset glede veletrgovine s špecerijskim blagom in poljskimi pridelki se ugodi. Glede uporabe dvoran v kazini za plesne prireditve se sklone, da se ta dvorana za plesne zabave nikomur ne odstopi. Prošnja tehničnega delavskega gledališkega objekta in društva Rotte Elf se torej zavrneta. O prošnji Lubi-Smolej za agenturo in komisijo papirja se izreče mestni svet, da ni krajevne potrebe. Prošnja strank v hiši Gregorčičevi ulici 18, ki je last mestne občine, za napravo električne razsvetljave, se odstopi s priporočilom električnemu odseku. Vinarska in sadjarska šola prosi mestno občino za odstop primerne stavbišča za gradbo državne srednje poljedelske šole. Začeva se odložiti. Za novega šolskega slugo je imenovan Ivan Marko, za hišnika v kazini pa invalid Bololen.

Obrtna zveza za mesto Maribor in okolico vabi svoje člane na predavanje o dohodninski napovedi v sredo, dne, dne 18. januarja ob 8. uri zvečer v zborovnici Mojstrskega društva v Vetrinjski ulici (Vetrinjski dvor). Predava g. prof. Veseljak. Predavanje bo praktično: Kako naj obrtnik sestavi napoved o dohodkih in izdatkih za leto 1921. Ob enem se bo vršilo tudi vpisovanje članov za leto 1922. Za odbor: Ivan Lorbez, predsednik.

Občni zbor JDS v Mariboru se je vršil 12. t. m. Pri tej priliki ni bilo nikake druge nesreče kot da so doseďanjega predsednika mariborske JDS Voglarja odstavili in ga zamenjali z drugo duševno korifejo dr. Lipoldom. Mariborski krajevni JDS odbor so raztegnili na 50 članov iz vseh „slojev“ ter spolov. „Tabor“ povdarja, da so v novem odboru tudi ženske, menda vsled pomanjkanja moških. — Demokrati so sicer odločno proti ženski volilni pravici, a v krajevne mestne odbore pa rinejo svoje ženstvo, ker moški odpadajo.

Krekova posojilnica v Mariboru, r. z. z. n. z. je začela poslovati v začasnih prostorih v Frančiškanski ulici 2 pritičje v soboto, dne 14. t. m. Uradne ure so spočetka v soboto od 3. do 5. ure popoldne in v nedeljo od 9. do 11. ure popoldne.

Nov trgovec. Specerijsko trgovino Preac-Šostarič v Gosposki ulici je od doseďanjih lastnikov kupil gospod Anton Požar, tržaški Slovenec. Vodil jo bo s svojim bratom.

Zopet dva nova advokata. Dočim v Mariboru obrtniki, ki se borijo za svojo eksistenco, ne morejo dobiti ne lokalov, ne stanovanj, pa prihajajo vedno novi advokati, kateri imajo že v naprej zasigurane prostore za pisarne in dobijo tudi stanovanja, kakoršna hočejo. Tako se napovedujeta zopet dva demokrata advokata in sicer dr. Vek. Kukovec iz Celja in dr. Tomšič iz Ljubljane. Tako bo štel Maribor nad 30 advokatov.

Navarno je obolel g. Ivan Tavčar oče bratov Tavčar industrijalcev in

podjetnikov v Mariboru in Dravski dolini. Častiljivi starček je dosegel visoko starost 82 let.

Zdravstveno stanje g. dr. Ivana Turšiča se je obrnilo na bolje. Bolnik je v zdravniški oskrbi g. dr. Fr. Jankoviča.

Usnjarskim delavcem v Mariboru! — Jugoslovanska strokovna zveza v Ljubljani sporoča, da dobijo v smislu dopisa Zveze industrijalcev usnariji od dne 12. t. m. povišek in sicer pri podjetjih Berg in Freund za 16%, pri podjetju Badla nasl. pa za 10%. Ta povišek je sprejet od Jugosl. strokovne zveze pod pogojem, da se vrše meseca marca zopet pogajanja. To sporočamo prizadetim v ravnanje. Če bi bil kateri pri zaslužku prikrajan, naj takoj javi to na okrožno načelstvo Jugoslovanske strokovne zveze v Mariboru, Gregorčičeva ulica št. 10, I.

Kako se hoče ubogo družino popolnoma spraviti ob stanovanje. Iz Aleksandrove ceste nam pišejo: „Straža“ je nedavno prav dobro kritikovala postopanje trgovca g. Sereca, kateri je neusmiljeno sredi najhušje zime vrgel tri uboge obrtniške družine iz njih lokalov. Gospod Serec pa gre še dalje. G. Monari, ki je bil s silo deložiran iz obrtnega lokala, ima že dolga leta na dvorišču malo stanovanje. Da bi mogel vreči to sirotu z troje otrok na cesto, hoče g. Serec zadržati edini dve oknji na bornem Monarijevem stanovanju. G. Serec hoče namreč, kakor sem izvedel od zidarjev, postaviti poleg Monarijevega stanovanja skladišče. Komisiji je Serec izjavil, da je dotično stanovanje njegovo in da stanovanjski urad nima nič proti temu, če napravi Serec iz njega magacin. Torej celo na tak način hočejo g. demokrati metati ubogo družino na cesto. Pošteni Mariborčani kaj pravite k temu? In kaj pravita k temu magistrat in stanovanjski urad?

Vse, kar je prav! V nedeljo, 15. januarja zjutraj okoli 5. ure je gruča vinjenih ljudi, ki so se vračali iz trgovskega plesa pri Götzu pred frančiškansko cerkvijo zagnala naravnost huronsko vihti. Tik pred vratmi sveetišča so zapeli klafarsko pesem. In nobenega poštenjaka ni bilo, ki bi te „trgovce“ opozoril, da bi trebalo vendar malo več obzirnosti. Ali takih slučajih dvigajo sloves demokratskih zabav, je drugo vprašanje. Na tisoče in tisoče revežev — tudi v Mariboru — nima niti kruha za gladno deco, mnogi zmrzujejo v nezakurjenih sobah, a demokratski sloji rajajo in divjajo...

Ne pozabite na Planinski ples, dne 1. februarja 1922. Vstopnina je samo 40 kron. Obleka planinska, narodna ali promenadna. Ta dan izda Planinski kozel list „Planinski Saljivec“, ki ima velikansko in zanimivo vsebino. Predprodaja vstopnic pri gg. odbornikih in pri lozadevno oznaženih gg. trgovcih.

Pomagajte siroti! Pred nekaj tedni smo poročali o strašni bedi krojačeve družine Koletnik v Mlinški ulici št. 33. Vsi so bili težko bolni in brez vseh sredstev: oče, mati in dvoje otrok. Moža so nazadnje le spravili v v bolnišnico, kjer je umrl, ostala je

žena Ana z dvoje otrok — dečkom od 8 in drugim od 4 let Beda in trpljenje teh sirot je neznosna. Žena, že oslabiljena od bolezni, je nesposobna za delo, starejši deček ne more v šolo, ker nima obleke. Pozivamo usmiljena srca, da priskočijo na pomoč tem sirotam s staro obleko in z drugimi darovi.

Prvi ženski pomočnik v pleskarski obrti. Gospodična M. Wergles, hčerka znanega pleskarskega mojstra je bila te dni izprašana v Mariboru iz pleskarske obrti, je prestala izpit z izbornim uspehom in bila usposobljena na prvem ženskim slovenskim pomočnikom v pleskariji. Gospici Wergles iskreno častitamo!

Poštenemu najditelju. Uboga ženska je zgubila na potu iz zavoda šolskih sester v kočionju v kuverti shrambenih 7400 K. Pošteni najditelj te svote se naproša, da odda proti nagradi najdeno v uradništvu našega lista.

Razne novice.

Rudarji pred tuzlansko sodnijo. Državni pravdnik Soković je obtožil 355 oseb in sicer 350 rudarjev in pet oseb, ki so prikrivali rudarje ob priliki aretacije. Od 355 obtožencev se je začela pred dnevi razprava proti dvajsetorici. Od početka razprave proti dvajsetorici je odvisna tudi usoda ostalih obtožencev. Kot glavni obtoženek sedi na obtožni klopi Karj Zeleznik z 19 tovariši. Razven Jurija Keroševica, ki je obdolžen umora žandarja Relžiča, so vsi drugi obtoženi radi tega, ker so se uprli 27. prosinca 1920 nasilnim potom orožniškim in policijskim patruljam, ki so lovile pevaseh Husini in Lipnici rudarje, osobito Slovence. Pri tej priliki je ubil Keroševič orožnika Relžiča; dva žandarja in 1 policaj pa so bili povezani in odpeljani kot talci. Proti nasilnemu nastopu žandarmerije se je organiziralo 300—400 ljudi, ki so se oborožili z vsem mogočim orožjem. Ker žandarmerija ni uspela s svojim nastopom so poslali nad rudarje vojaštvo, ki je razkropilo rudarje. Obtožnica zahteva za dvajsetorico smrtno kazen. Za celo razpravo, ki se bo gotovo vlekla bog zua kako dolgo, vlada v Bosni velike zanimanje in bomo tudi mi poročali o njenem poteku.

Sežiganje „Šundromanov“ v Berlinu so oblasti javno sežigale 40.000 nemških romanov, ki so brez vsake literarne vrednosti, tvorili strup za mladino in široke ljudske mase. Pri nas pa razširjajo Macharjevo blasfemično knjigo „Strup iz Judeje“ (Krišćanstvo)...

Spomenik Deyici Orleanski. Dne 7. t. m. so v Washingtonu v navzočnosti predsednika Hardinga odkrili spomenik svete Ivanke d' Arc.

Angleški list o Masaryku in Benešu. Nedavno je „Manchester Guardian“ pisal zelo simpatično o maliantanti, češko-poljskem in češko-avstrijskem sporazumu, ter med drugim povdaril, da sta Beneš in Masaryk storila za evropski mir več nego medzavezniški vrhovni svet z vsemi svojimi sestanki in konferencami.

Iščem neoženjenega šaferja za vinograd. Kosmanhuber, Turčin pri Varaždinu. 2-2 20

Iščem izučena moža za snaženje sadonosnika. Ponudbe na Kosmanhuber, Turčin pri Varaždinu. 2-2 20

Vešč organist in cerkovnik se sprejme. Stanovanje in vrt. Plača po dogovoru. Tri ure severno od Maribora. Zupni urad Sv. Jurij na Pesnici, p. Gor. Sv. Kungota. 2-2 21

Našla se je denarna svota, dvigne se v Mariboru, Tattenbachova ulica 20, parter desno. 26

Srebrne krone, srebrne kronske in petkronske novce, srebrne goldinarje kupi vsako množino po najvišjih cenah AVGUST WAPPER, zlatar in urar v Mariboru, Stolna ulica 1, (Domgasse). Za odgovor j: priložiti znamko. 1-3 26

Nova salon. obleka za gospoda se proda za polovično ceno Vprašati v Novivasi pri Mariboru, Vrtna ulica 5. 28

Krekova posojilnica v Mariboru r. z. z. n. z. prične poslovati 14. januarja 1922 v začasnih prostorih v Mariboru, Frančiškanska ulica št. 2, pritičje. — Uradne ure bodo spočetka vsako soboto popoldne in nedeljo ter praznik dopoldne. Krščansko delovno ljudstvo, oprimi se zadruge, ki je tvoja in ustanovljena le v podperu in zaščito delovnim slojem. Kdor išče posojila, ali hoče naložiti denar obrestnosno in varno, poslužuj se kakor zavezanec denar obrestnosno in varno, poslužuj se kakor zavezanec 23 den krščanski socialac svoje zadruge. 2-2

DOBRO IN POCENI kupite edino pri tvrdki
Jakob Lah, Maribor, Glavni trg 2.
Zimsko perilo, obleke, klobuke, črevlje, dežnike, copate, nogavice ter razno galanterijsko blago.
Najceneje! Solidno!

Gospodarska zveza je ustanovila
MLEKARSKI ODDELEK
ki prevzema upravljanje zadružnih mlekarn pod najugodnejšimi pogoji organizira in ustanavlja na lastne stroške kmetijske mlekarn v vseh krajih Slovenije. — Kupuje po najvišjih cenah vsako množino mleka, presnega in kuhanega masla, kislega in sladkega sira od kmetov in mlekarn. 3-3 6 b
Lastni mlečni mlekarnici v Ljubljani, Dunajska c. št. 29 in Šolsk drevored št. 14, (pod semeniščem).

VSE NAJBOLJŠE k imendanu in obilo sreče želijo nasledniku tvrdke Preac & Šostarič g. Antonu Požar. nastavljenici tvrdke.

Spodnještajerska ljudska : posojilnica v Mariboru :
registrovana zadruga z neomejeno zavezo
Stolna ulica št 6
obrestuje od Novega leta naprej navadne vloge po **4 1 0 / 2 0**
trajne in večje vloge pa po dogovoru. 28